

Проект

"Зміцнення спроможності галузевих асоціацій до аналізу політики дерегуляції і розвитку саморегулювання у сфері безпечності і якості аграрної продукції"

Звіт за 1 етап

Пункт 1.

1.1.3. Інформаційна довідка про саморегулівні процедури ключових міжнародних галузевих асоціацій в 7 напрямках проекту.

Саморегулівні процедури ключових міжнародних галузевих асоціацій в 7 напрямках проекту здійснюються за допомогою таких міжнародних інституцій із сертифікації і стандартизації: Міжнародної організації по стандартизації (ISO), Європейського комітету по стандартизації (CEN), Міжнародної комісії з обліку тварин (ICAR), послуги яких є платними та безкоштовними продуктами міжнародної організації «Кодекс Аліментаріус», що фінансується ФАО ООН.

Міжнародна організація по стандартизації (ISO), www.iso.org/about-us.html. Головна роль ISO - сприяти розвитку стандартизації та суміжних видів діяльності, щоб забезпечувати спрощений оборот товарів і послуг на міжнародному рівні і підтримувати взаємовигідне співробітництво в різних галузях економіки.

ISO виконує наступні функції:

- здійснює керівництво тисячами документів шляхом складання, перегляду, голосування та публікації;
- об'єднує кваліфікованих експертів з різних галузей економіки для розробки міжнародних стандартів;
- сприяє економічному зростанню країн, що розвиваються, сприяючи відкриттю доступу до світових ринків і досягненню сталого розвитку;
- підвищує рівень інформованості країн-членів і сприяє обізнаності громадськості з питань стандартизації;
- розробляє стандарти при взаємодії з Міжнародною електротехнічною комісією (IEC), Міжнародним союзом електрозв'язку (ITU), Міжнародною організацією законодавчої метрології (OIML), Міжнародною морською організацією (IMO), Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD), Всесвітньою організацією спілок споживачів (CI), Комісією Кодекс Аліментаріус та іншими;
- просуває навчання у сфері стандартизації, вносячи вклад в спільну програму підготовки магістрів, допомагаючи своїм членам створювати аналогічні програми і підтримувати базу даних матеріалів, пов'язаних зі стандартами на всіх етапах освітнього процесу;
- допомагає організаціям-членам в підвищенні професіоналізму їх працівників і виступає в якості ресурсу для досліджень, пов'язаних зі стандартами.

Розробка стандарту та його використання. Для підготовки стандарту потрібно багато фахівців, які працюють разом. Роль ISO - координувати і керувати роботою незалежних технічних експертів, призначених членами ISO. Експерти формують технічний комітет, який відповідає за конкретну предметну область. Вони починають процес з розробки проекту, що відповідає конкретним потребам ринку. Потім настає стадія внесення коментарів і подальшого обговорення.

Етап голосування є ключем до консенсусу, при досягненні якого проект стане стандартом ISO. Якщо згоди не досягнуто, проект додатково дорацьовується, змінюється і знову виноситься на голосування. Розробка стандарту від першого речення до остаточної публікації зазвичай займає близько 3 років. Щодня протягом року проходить близько восьми засідань технічних комітетів. Завдяки електронним засобам комунікації, експертам немає необхідності фізично бути присутнім на нараді, отже, розробка стандартів йде більш швидкими темпами.

Стандарти ISO приносять користь всім, але Організація визнає, що їх переваги часто залишаються прихованими і тому вважає, що важливо викладати переваги міжнародних стандартів на всіх етапах освітнього процесу. ISO пропонує ряд ініціатив в сфері освіти, підтримуючи членів в цьому напрямку, наприклад, Депозитарій ресурсів і навчальних матеріалів ISO, до яких ввійшов набір ресурсів за стандартами освіти, що складається з навчальних матеріалів і ресурсів, що описують, як стандартизація може бути інтегрована в освіту. Депозитарій навчальних матеріалів містить список існуючих навчальних матеріалів по стандартизації, з докладними відомостями про авторів і видавців.

Галузеві асоціації – члени ISO. Активними членами ISO є більшість міжнародних галузевих асоціацій 7 напрямків проекту, включно з Європейською асоціацією торгівлі молочною продукцією “Eucolait”, Міжнародною молочною федерацією, Агротрансільванським кластером з Румунії, Американською Спілкою Козівників, Іспанською Асоціацією Козівництва. У галузі виробництва грибів Стандарти ISO використовують такі асоціації: Європейська група виробників грибів, Польська асоціація грибної індустрії, Грибна Рада США та Канадська асоціація виробників грибів. У галузі виробництва плодово-овочевої продукції приймають участь у розробці та використанні стандартів ISO такі галузеві об'єднання як Європейська плодово-овочева торгова асоціація, Європейська асоціація переробників плодово-овочевої продукції, Італійська асоціація виробників фруктів, Агротрансільванський кластер з Румунії та Міжнародна асоціація виробників фруктів (IFTA). Міжнародні галузеві асоціації виробників цукру приймають активну участь у розробці та застосовуванні стандартів ISO, а лідируючі позиції у цій сфері займають такі асоціації: Європейська асоціація виробників цукру, Європейська асоціація цукрових заводів, Американський цукровий альянс, Американська асоціація виробників цукрового буряку та Цукрова асоціація США. Міжнародні об'єднання у сфері захисту рослин від бур'янів застосовують стандарти ISO як при навчанні користувачів пестицидів так і при їх застосованні. Прикладом такої діяльності є Європейська асоціація захисту рослин, Європейська конфедерація управління пестицидами, Грецька асоціація контролю пестицидів, Американська трейнінгова асоціація з питань безпечного використання пестицидів та Група з навчання та сертифікації користувачів пестицидів.

Європейські стандарти (EN) <http://www.icqc.eu/ru/certifikacija-ce/evropejskij-standart>. Європейські стандарти - це документи, які були ратифіковані однією з європейських організацій зі стандартизації - CEN, CENELEC, ETSI, які є компетентними в галузі стандартизації, згідно Положення ЄС 1025/2012. CEN, CENELEC та ETSI співпрацюють в цілому ряді областей, що становлять спільний інтерес, таких як сектор машинобудування або інформаційно-комунікаційні технології, також поділяють загальну політику з питань, в яких існує взаємна згода.

Європейський стандарт несе в собі зобов'язання бути здійсненим на національному рівні, отримавши статус національного стандарту і замінивши будь який невідповідний до прийнятого, національний стандарт. Тому Європейський стандарт автоматично стає стандартом і на національному рівні конкретної країни Європейського Союзу. Стандарти є добровільними, що означає відсутність автоматичного юридичного зобов'язання застосовувати їх, проте закони і правила можуть вимагати їх дотримання. Кожен європейський стандарт ідентифікується унікальним посилальним кодом, який містить букви «EN».

Європейські стандарти є ключовим компонентом Єдиного європейського ринку, вони представляють собою один з найбільш важливих питань для бізнесу. Стандарт являє собою

модельну специфікацію, технічне рішення, за допомогою якого ринок може торгувати. Він кодифікує найкращу практику і, як правило, відповідає рівню технологій. Стандарти більше не створюються тільки з технічних причин, але також стають стимулами для більшої соціальної інтеграції, взаємодії з технологіями і взаємодії на зростаючих ринках в різних галузях.

З ростом глобалізації експерти розробляють стандарти на міжнародному рівні. Міжнародні стандарти також можуть бути прийняті в якості європейських стандартів, він може бути розроблений або на міжнародному, або на європейському рівні, а потім прийнятий одночасно як Міжнародний і європейський стандарт, за допомогою паралельного голосування. Стандарт стає гармонізованим - узгодженим. Стандарти створюються на прохання Європейської комісії і виробники, інші економічні оператори або органи оцінки відповідності можуть використовувати узгоджені стандарти для демонстрації того, що продукти, послуги або процеси відповідають чинному законодавству ЄС.

Стандарти, будучи добровільними, повинні дотримуватися відповідно до основних вимог або іншими положеннями відповідного законодавства про гармонізацію Європейського союзу. Дотримання гармонізованих стандартів забезпечує презумпцію відповідності відповідним вимогам законодавства про гармонізацію. Активними користувачами європейських стандартів (EN) є більшість галузевих асоціацій з ЄС 7 напрямків проекту, включно з Асоціацією «Німецьке м'ясо, Іспанською асоціацією козівників, Європейською асоціацією торгівлі молочною продукцією "Eucolait", Польської асоціації грибною індустрією, Міжнародною молочною федерацією, Європейської асоціації виробників фруктів та овочів та Європейської асоціації виробників цукру

Гарним прикладом саморегулювального об'єднання є Румунський кластер "АгроТрансільванія", місія якого полягає у сприянні співпраці та кооперуванні суб'єктів господарювання у агропромисловому секторі та заохочення конкурентної реструктуризації взаємопов'язаних галузей, а також забезпечення участі в багатьох комерційних проектах, як національних, так і міжнародних. У зв'язку з цим члени кластера вирішили об'єднати зусилля для підтримки розвитку агропромислового сектору Трансільванії, з метою посилення конкурентоспроможності регіонального кластеру як на національному, так і на міжнародному ринках. Кластер об'єднує регіональних учасників по всьому ланцюгу доданої вартості агропродовольчої сфери, від виробників до мереж переробки та розподілу. В даний час в кластері налічується 55 членів, з них 39 підприємств-постачальників послуг, фермерські асоціації, 2 університети, 4 науково-дослідні установи, 1 банк, 1 телевізійна станція, 2 консультаційні компанії, 2 органи місцевого самоврядування та 4 лабораторії в харчовій сфері.

У своєму прагненні підтримати своїх членів кластеру "АгроТрансільванія" вдалося забезпечити їм нові ринки та представляти їх інтереси на міжнародних заходах. Що стосується НДДКР, то кластер був бенефіціаром Європейського проекту розвитку кластерних ініціатив і фінансується Операційною програмою підвищення економічної конкуренції з метою підтримки сталого розвитку організації на саморегулювних засадах. У наступному періоді розвитку кластер отримає фінансову та технічну допомогу від нового дослідницького проекту ЄС за допомогою Програми конкурентоспроможності на загальну суму понад 4 мільйони євро, яка підтримуватиме інноваційний характер кластеру через розвиток 7 сучасних дослідницьких лабораторій для аналізу агропродовольчої продукції, які будуть акредитовані як сертифікаційні центри на рівні ЄС для продуктів DOC. Крім того, кластер також є партнером у різних національних та європейських проектних пропозиціях, включаючи H-2020 та ERASMUS + Knowledge Alliances. На початку 2015 року кластер отримав сертифікат BRONZE від Європейського секретаріату для кластерного аналізу та отримав статус сертифікованої організації, спроможної сертифікувати продукти харчування географічними позначеннями ЄС (див. додаток).

Кодекс Аліментаріус (<http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/en/>). Кодекс Аліментаріус (в перекладі з латинської "Продовольчий кодекс") є зведенням міжнародних стандартів продуктів

харчування, керівних принципів і кодексів практики, основною метою яких є захист здоров'я споживачів і забезпечення справедливої практики в торгівлі продуктами харчування. Кодекс Аліментаріус є основою для багатьох національних стандартів продуктів харчування і відповідних норм і правил.

Комісія "Кодекс Аліментаріус" фінансована спільно Продовольчою і сільськогосподарською організацією системи Організації Об'єднаних Націй (ФАО) і Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ). Сьогодні в її складу входять 176 держав-членів і одна організація-член, а також більше 200 міжнародних урядових і неурядових організацій, які беруть участь в якості спостерігачів. Комісія і її допоміжні органи надають форум для вільного обговорення різних питань, пов'язаних з безпекою продуктів харчування і торгівлею. Представники урядів, групи споживачів, промисловості та наукових кіл зустрічаються для обміну думками щодо безпеки продуктів харчування і торгівлі, а також для прийняття стандартів. Кодекс Аліментаріус сприяє забезпеченню більшої безпеки продуктів харчування і більш безперешкодному здійсненню торгівлі продуктами харчування в світовому масштабі за допомогою сприяння гармонізації стандартів.

З 1995 року стандарти і відповідні тексти Кодексу стали міжнародними орієнтирами щодо безпеки продуктів харчування в рамках Угоди Світової організації торгівлі (СОТ) про застосування санітарних і фітосанітарних заходів (Угода СФС). Відповідно до Угоди СФС вимоги в випадку охорони здоров'я і безпеки продуктів харчування повинні ґрунтуватися на надійній науковій оцінці ризику. Для Кодексу такого роду наукова консультація надається різними експертними органами, скликаються ВООЗ і ФАО, такими як: Спільний комітет експертів ФАО / ВООЗ з харчових добавок, спільні наради ФАО / ВООЗ по залишковій кількості пестицидів і спільні наради експертів ФАО / ВООЗ з мікробіологічної оцінці ризику.

У разі, якщо на національному рівні пропонуються більш жорсткі заходи у порівнянні з стандартами Кодексу, вони повинні бути науково обґрунтовані, тобто базуватися на оцінці ризику. "Кодекс Аліментаріус" включає стандарти на всі основні харчові продукти 7 галузевих напрямків Проекту незалежно від того, чи є продукти переробленими, напівфабрикатами або надходять споживачеві в сирому вигляді. Кодекс містить положення про гігієну харчових продуктів, а також про харчові добавки, залишки пестицидів і ветеринарних лікарських препаратів. Міжнародні галузеві асоціації на безоплатній основі використовують положення Кодексу, а саме методологію аналізу і відбору проб, контролю та сертифікації імпорту та експорту харчових продуктів.

ICAR - Всесвітня міжнародна організація, що займається питаннями стандартизації, обліку, відстеження великої рогатої худоби, а також питаннями генетичної селекції (www.ikar.org/)
Членом ICAR можуть бути державні установи та агентства, які обслуговують інтереси сільгоспвиробників, племінні господарства, сільгоспвиробники. Інформація про те, як стати членом ICAR, є на сайті ikar.org.

У світі є кілька міжнародних організацій, що регулюють нормативні питання і рекомендації по ідентифікації тварин. Крім ICAR існують також ISO (Міжнародна організація зі стандартизації), FAO (Продовольча і сільськогосподарська організація ООН) і OIE (Всесвітня організація охорони здоров'я тварин). Всі вони, так чи інакше, беруть участь в питаннях стандартизації і сертифікації, де ICAR і ISO грають найбільш важливу роль в питаннях ідентифікації тварин.

ISO - міжнародна організація по стандартизації, що працює по всіх галузях сільського господарства і має кілька стандартів по електронній ідентифікації. Це стандарти по кодової структурі ідентифікації, технічним концепціям, по тестуванню пристроїв ідентифікації тварин, по ін'єкціям і просунутим транспондерам. Дані стандарти не безкоштовні. ICAR - авторизована організація ISO з питань електронної ідентифікації.

Мета ICAR полягає в тому, щоб надавати тести, сертифікувати IT-пристрої, які пішли б на користь кінцевим користувачам та здійснює контроль над якістю електронних пристроїв і систем ідентифікації, щоб фермери та сільгоспвиробники могли на них покладатися. Крім того, ICAR

регулює питання тестування. Кожна країна, звичайно, виробляє свої тести, але набагато краще, якщо це буде відбуватися на міжнародному рівні, щоб знизити витрати.

Базові правила ICAR полягають у тому, що ідентифікація тварин повинна носити унікальний характер. Ідентифікація тварин не може бути повторно використана. Якщо тварина померла - не потрібно повторно використовувати те ж саме джерело її ідентифікації. Також важливо, щоб номер був видимим, читаним для фермера. Дуже важливо, щоб система ідентифікації була надійною, зрозумілою, універсальною, використовувалася б по всьому світу - і це є зоною відповідальності ICAR. Останнім часом міжнародні тваринницькі асоціації велику увагу приділяють питанням безпеки харчових продуктів.

Одним з найбільш ефективних способів контролю безпеки продовольчої сировини тваринного походження, призначеного в їжу людям, є реалізація схеми контролю «from stable to table» («від стійла до столу»). При цьому контроль повинен забезпечуватися на кожному етапі харчового ланцюга: починаючи з народження тварини, методів лікування або профілактики з використанням лікарських засобів, способів його забою, переробки сировини, умов транспортування, зберігання, реалізації і закінчуючи контролем якості та безпеки готової продукції, яка реалізується споживачеві.

При цьому одним із головних завдань є формування бази даних, що дозволяє простежити походження, пересування, застосування не тільки самої тварини, але і отриманої від неї продукції в режимі, максимально наближеному до реального часу. Кожна з країн, вводячи систему ідентифікації сільськогосподарських тварин, переслідує свою основну мету. Наприклад, Австралія і Нова Зеландія зосереджені на здоров'ї тварин, тобто це було їхньою основною метою. Для країн ЄС, США та Японії головна складність полягала в безпечності продуктів харчування, таким чином, вони були стурбовані людським здоров'ям. Аргентина, Бразилія та латиноамериканські країни орієнтовані більше на експорт, на торгівлю. Але важливо розуміти, що міжнародні тваринницькі асоціації, вводячи цю систему, вирішують будь-яке з перерахованих завдань або всі три відразу.

Тому реалізація провідними тваринницькими асоціаціями світу узгоджених підходів щодо ідентифікації, реєстрації, простежуваності сільськогосподарських тварин і продукції тваринного походження гарантує виконання в повному обсязі вимог до харчової безпеки в сучасних умовах. Законодавство багатьох країн світу вимагає ідентифікації і реєстрації всіх сільськогосподарських тварин - великої рогатої худоби, коней, свиней, овець, кіз і т.д. Процедура електронної ідентифікації тварин існує в світі більше двадцяти років. Практично більшість тваринницьких асоціацій ЄС використовують електронну ідентифікацію сільськогосподарських тварин. Це стало нормою для Європейської молочної асоціації, Європейської федерації виробників молока, Німецької асоціації виробників м'яса та Іспанської асоціації козівників.

Прикладом національних стандартів є:

- сертифікат спілки "Веган". Спілка створена в 1944 році в місті Лестер (Англія), тоді ж зареєстрований логотип. Сьогодні це вегетаріанський стандарт визнаний в усьому світі
- сертифікат Асоціації Ґрунтів. Асоціація створена в 1946 році в Великобританії. На перших кроках сертифікація стосувалася ґрунтів і сільгосппродукції. Потім сфера сертифікації була поширена на текстильну та деревообробну промисловість, косметичну галузь, ресторанний бізнес
- сертифікат Асоціації Ґрунтів, гармонізований з стандартами ЄС (GB-ORG-05).

